

ТЮТОРСТВО ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Калюжна Тетяна Григорівна,

к.філос.н., старший науковий співробітник,

Інститут педагогічної освіти і освіти

дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

м. Київ, Україна

tt-dd-kk@ukr.net

Вступ. Однією з тенденцій сучасної освіти є зміцнення позиції тьютора як повноцінного учасника освітнього процесу. Дана тенденція пов'язана з орієнтацією вищої освіти на принципи індивідуалізації. Ідеї індивідуалізації вищої освіти знаходять відображення у Типовій освітній програмі організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти (2018), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), та у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Мета роботи. Метою нашої роботи є аналіз розвитку тьюторства як складової андрагогічної компетентності викладача післядипломної педагогічної освіти.

Матеріали і методи. Аналізуючи традиційні та інноваційні форми, засоби, методи, технології розвитку тьюторства в Україні, дослідниця С. Толочко виокремлює – стажування, система сертифікаційних чи тренінгових центрів профільних асоціацій (Тьюторська асоціація України, Школа освітнього коучингу, Світова федерація коучів, Національна асоціація фасилітаторів України, Школа тренерства та фасилітації для освітніх / навчальних форматів, розраховані на освітян та едукаторів із широким спектром діяльності, здатних послуговатися інноваційними підходами в андрагогії, фасилітації та модерації від формальної освіти до неформальної та

інформальної шляхом проведення різноманітних корпоративних сесій, курсів, тренінгів, експертних дискусій, хакатонів, участі в різноманітних заходах освітніх хабів і коворкінгів тощо [5, 233].

Важливим інструментарієм у реалізації тьюторства як складової андрагогічної компетентності є тьюторські технології, а саме: інформаційні технології, освітня картографія, інтелект-карти, тренінги, технології індивідуальних та групових тьюторських консультацій (стартові, аналітичні, робочі, підсумкові, тематичні), проєктивні технології, «портфоліо», дебати, інтелект карти, «дзеркало прогресивних перетворень» тощо.

Результати і обговорення. Особливості тьюторства у сфері освіти розкрито в наукових публікаціях таких зарубіжних науковців, як: Дж. Бейлі (G. Bailey), Дж. Кітченс (J. Kitchens), Ч. Натсон (Ch. Natson), О. Старіков, Е. Хейс (E. Hays). Роль тьютора в дистанційному навчанні розглядали Л. Бендова, Н. Городецька, Є. Комраков. Українські дослідники розглядали питання тьюторського супроводу розвитку дорослих учнів в умовах відкритого освітнього простору (О. Комар), тьюторська модель навчання у післядипломній педагогічній освіті (Ю. Теслева), проєктування дистанційного навчання педагогічних працівників у системі післядипломної освіти регіону (Н. Клокар).

Тьютором називають того, хто супроводжує індивідуальну діяльність, створює умови для неперервного відкритого процесу підвищення кваліфікації та індивідуалізує його, ініціює процеси мотивації, здійснює моніторинг рівня підвищення професійної компетентності педагогічних працівників, формує інноваційний ресурс, презентує досягнення педагогів; працює з інтересами педагога та допомагає йому самовизначитися у різних варіантах самореалізації. В українській мові Академічний тлумачний словник української мови пояснює поняття «супроводжувати» як «іти разом із ким-небудь як супутник; іти разом, показуючи шлях комусь, додавати що-небудь до чогось, проводити когось до певного місця»; супровідник – особа, яка супроводжує когось [1, с.850].

Тьюторський супровід полягає у створенні умов для формування мотивації руху до змін, здійснення координації можливостей освітнього

середовища, як комплексу факторів та умов, які зможуть забезпечити індивідуальний розвиток не лише тих умінь і особистісно-професійних якостей, що уже були сформовані, але разом з тим розкрити прихований андрагогічний потенціал слухача та викладача післядипломної педагогічної освіти, сприяти пошуку додаткових ресурсів засобами організації продуктивної рефлексії.

Взаємодія викладача-тьютора та слухача післядипломної педагогічної освіти ґрунтується на **основних принципах**, до яких відносять:

відкритість (вихід за межі контексту процесу підвищення кваліфікації, закладеного традиційною освітою, залучення можливостей соціального та культурного середовищ);

варіативність (створення «надлишкового» середовища, стосовно якого з'являється можливість реального вибору у побудові траєкторії розвитку);

гнучкість (орієнтація тьюторського супроводу на будь-який аспект розвитку, підтримка будь-якої ініціативи у виборі способів, темпів, форм отримання власної освіти);

неперервність (забезпечує циклічність та послідовність процесу супроводу у різні періоди професійного становлення);

індивідуалізацію (кожен слухач проходить власний шлях освоєння тих знань, які саме для нього у даний період часу є найважливішими, означений принцип є ведучим у тьюторському супроводі); індивідуальний підхід (детермінує необхідність врахування індивідуальних особливостей слухачів при супроводі індивідуальних освітніх програм) [4, с.74].

Класифікація тьюторських позицій викладача вищої школи.

Тьюторські позиції	Класифікація	Функції
Тьютор-наставник	Кандидат наук, спеціаліст-професіонал з досвідом та відповідною тьюторською підготовкою	Супровід процесу формування професійних компетенцій педагога
Тьютор-супервізор	Професор, доктор наук	Організація і вдосконалення рефлексії

Вищеперераховані тьюторські позиції базуються на принципах індивідуалізації, відкритості, суб'єктності, варіативності, демократичності. Тьютор-наставник – це фахівець зі ступенем кандидата наук або професіонал, який пройшов тьюторську підготовку. Функцією викладача-тьютора цього рівня є супровід процесу формування професійних компетенцій слухача післядипломної педагогічної освіти. Головною функцією тьютора-супервізора (ним може стати професор, доктор наук), є організація і вдосконалення рефлексії слухачів-педагогів, виявлення, підтримка та формування індивідуального стилю педагога, допомога в знятті проблеми швидкого накопичення втоми, іншими словами «синдрому вигорання».

Отже, тьюторство як складова андрагогічної компетентності викладача закладу післядипломної педагогічної освіти є важливою складовою ефективною реалізації цілей державних освітніх стандартів нового покоління та формування компетентних спеціалістів у системі педагогічної освіти загалом.

Висновок. Тьюторство, як складова андрагогічної компетентності викладача післядипломної педагогічної освіти сприяє формуванню андрагогічної компетентності та професійному саморозвитку викладача, розширенню його освітнього простору, детермінує постійну реконструкцію удосконалення змісту підвищення кваліфікації, розширення його ресурсного поля та позитивно впливає на зростання професійного потенціалу викладача післядипломної педагогічної освіти. Актуальність введення принципів тьюторського супроводу в освітній процес післядипломної педагогічної освіти обґрунтовується необхідністю створення умов для реальної її індивідуалізації, що є одним із ключових аспектів трансформації системи освіти в Україні.

Література

1. Білодід, І.(1970 – 1980). Словник української мови: в 11 т. – Київ. Наукова думка – Т. 9. – С. 850

2. Зязюн, І. (2012). Неперервний розвиток і саморозвиток педагогічної майстерності вчителя у післядипломній освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. – Випуск 29. Київ-Вінниця. ТОВ фірма «Планер» № 29. – С. 13–32.

3. Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 28 жовтня 2016 р.). Київ. УМО НАПН України. – 601 с.

4. Ковалева, Т., Кобыща, Е. (2012). Профессия «тьютор». Москва-Тверь. «СФК-офис». – 303 с.

5. Толочко, С. (2019). Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти. (На правах рукопису). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ. НПУ ім. М. П. Драгоманова.– 574 с.